Azərbaycan. - 2024.- 24 noyabr. - № 259. - S. 5.

COP-ların Azərbaycan zirvəsi

Flora Sadıqlı

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Azərbaycanda keçirilməsi qərarı dünyanın ölkəmizə etimadının, etibarının göstəricisi, beynəlxalq aləmdə qazandığı hörmət və nüfuzun dəyərləndirilməsi idi. Ölkəmiz COP29-dək bir çox möhtəşəm tədbirə evsahibliyi etməklə də dünyada yüksək imic qazanmışdı. COP29 kimi genişmiqyaslı bir tədbirin keçirilməsi üçün məhz Azərbaycanın seçilməsinin başlıca səbəblərindən biri həm də enerji keçidi sahəsindəki fəaliyyətimiz, hamıya bəlli olan "yaşıl gündəliy"imiz idi.

Azərbaycan COP29-a doğru addım-addım, lakin uzaqgörənliklə, inamla, məqsəd aydınlığı ilə gəlmişdi.

Dünyada az olkə var ki, öz enerji təhlükəsizliyini tam şəkildə özü həll etmiş olsun. Prezident İlham Əliyevin çıxışlarının birində dediyi kimi: "Azərbaycanda ümumi iqtisadi artımdan danışarkən biz enerji təhlükəsizliyi məsələsinə toxunmalıyıq. Bu gün Azərbaycan öz enerji təhlükəsizliyini 100 faiz təmin edir və bir çox digər ölkələrin, o cümlədən Avropa İttifaqının üzvlərinin də enerji təhlükəsizliyini təmin edir. Biz neft, qaz, elektrik enerjisi, neft-kimya məhsulları ixrac edirik. Bizim planlarımıza qazın, elektrik enerjisinin və neft-kimya məhsullarının ixracını böyük həcmdə artırmaq daxildir".

Azərbaycan buna, dövlətimizin başçısının sözü ilə ifadə etsək, Tanrının bizə vəsilə etdiyi, pay verdiyi enerji resursları ilə, neft, qaz sahəsində qlobal layihələr həyata keçirməklə nail olub. Bununla yanaşı, yanacaq enerjisindən əldə olunan gəlirlərdən səmərəli istifadə ilə digər sahələri də inkişaf etdirmişik. Bir sözlə, ölkəmizdə neft kapitalı insan kapitalına çevrilib. Çoxsaylı və sanballı ekoloji layihələr də həyata keçirilib ki, bunlara da sərf olunan xərclər təbii ki, neftin və qazın satışından əldə edilən vəsaitdəndir. Bütün bunlarla yanaşı, biz xeyli vaxtdır "yaşıl enerji"yə geniş meydan vermək üzərində düşünür və işləyirik. Bu sahədə artıq uğurlu start götürülüb və layihələr gerçəkləşdirilib.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasının energetika sektorunda islahatların sürətləndirilməsi haqqında" 29 may 2019-cu il tarixli sərəncamı ilə verilmiş tapşırıqların icrasının təmin edilməsi məqsədilə ölkədə bərpaolunan enerji sahəsində yeni istehsal güclərinin yaradılması və sahəyə özəl, o cümlədən xarici investisiyaların cəlb edilməsi istiqamətində Dünya Bankı Qrupuna daxil olan Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası ilə "Azərbaycanda dənizdə külək enerjisinin inkişafı üzrə yol xəritəsi" hazırlanıb.

"Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də bölmələrdən biri məhz "Təmiz ətraf mühit və "yaşıl artım" ölkəsi" adlanır. Həmin sənəddə deyilir ki, qlobal iqlim dəyişikliklərinin miqyasını nəzərə alaraq ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqinə əhəmiyyətli yer verilməli, təmiz enerji mənbələrindən istifadə, tullantıların təkrar emalı və çirklənmiş ərazilərin bərpası təşviq edilməlidir. Bu, istilik effekti yaradan qaz emissiyasının beynəlxalq normalara uyğun səviyyədə saxlanılması istiqamətində göstərilən səylərə mühüm töhfə olacaqdır.

Ölkənin perspektiv iqtisadi inkişafı ilə bərabər, ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların sürətli bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadə təmin edilməlidir. Bu prioritet daxilində strateji dövrdə iki məqsədin effektiv reallaşdırılmasına nail olunmalıdır. Bunlardan biri yüksəkkeyfiyyətli ekoloji mühit, digəri "yaşıl enerji" məkanıdır.

Bərpaolunan enerjidə texniki potensialımız quruda 135 giqavat və dənizdə 157 giqavat təşkil edir. İndiyədək bu istiqamətdə görülən işlər barədə deməyə də söz var. Belə ki, ötən il Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkətinin tikdiyi 230 meqavatlıq "Qaradağ" Günəş-Elektrik Stansiyası istifadəyə verilib. Səudiyyə Ərəbistanının "ACWA Power" şirkəti isə hazırda 240 meqavatlıq külək enerjisi stansiyasını tikir. COP29-un davam etdiyi günlərdə Cəbrayıl rayonunda Birləşmiş Krallığın BP şirkəti ilə 240 meqavatlıq "Şəfəq" Günəş-Elektrik Stansiyasının təməli qoyulub.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur, eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikası dövlət başçısı tərəfindən "yaşıl enerji" zonaları elan edilib. Bununla yanaşı, bərpaolunan eneji layihələrimiz getdikcə daha çox bölgəni əhatə etməkdədir. Cari il iyunun 4-də "Bakı-Ekspo" Mərkəzində Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və "Yaşıl Enerji" sərgilərinin açılışı zamanı Prezident İlham Əliyev və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və yüksək texnologiyalar naziri Sultan Əhməd Əl-Cabir Neftçala, Biləsuvar günəş-elektrik stansiyalarının və Abşeron-Qaradağ Külək-Elektrik Stansiyasının təməlini qoydular.

Ümumiyyətlə, 2030-cu ilə qədər ölkəmizdə təxminən 6 giqavatlıq günəş, külək və hidroenerji stansiyalarının tikilməsi nəzərdə tutulur. Lakin bu, planlarımızın hamısı deyil, çünki 10 giqavatlıq bərpaolunan enerji layihələri üzrə müqavilələr və anlaşma memorandumları imzalanıb. Külək və günəş enerjisi layihələri hesabına elektrik enerjisinin quraşdırılmış gücündə bərpaolunan enerjinin payı 2027-ci ildə 33 faizə, 2030-cu ildə isə 35,5 faizə yüksələcək.

Bütün bu və digər nailiyyətlərimiz COP29 zirvəsindən daha aydın göründü. On minlərlə qonağımız tədbirin mükəmməl təşkilini görməklə, qlobal çağırışlarını eşitməklə yanaşı, həm də "yaşıl enerji" strategiyamızla daha yaxından tanış oldu.